

Handläggare

Kulturdepartementet
Dnr Ku2020/01895
103 33 Stockholm

Direktval

Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken Dnr Ku2020/01895

Árviesjávrien kommuvdna har tillhört det samiska förvaltningsområdet sedan reformen infördes 2010 och arbetat med frågorna om det samiska språket utifrån gällande lagstiftning. Kommunen är befolkningsmässigt liten men geografiskt sett stor till sin yta. Befolkningen bor till stor del i tätorten och består av en stor del äldre. Den samiska befolkningen i Arvidsjaur kommun (ca 5-10%) har sedan länge haft en negativ utveckling av det samiska språket och många kan inte sedan flera generationer sitt modersmål vilket gör att man inte kan överföra språket inom familjen. Språkligt har den samiska befolkningen med få undantag gjort ett språkbyte från samiska till svenska de senaste 100 åren och därför tappat kunskapen i att tala sitt eget hjärtespråk. Geografiskt sett är kommunen i umesamiskt område och språket är en mycket hotad varietet i nuläget med väldigt få talare.

I kommunen talas även flera andra samiska språk, främst genom inflyttning av samer från andra delar av landet och genom ingifte. Alla dessa har genom nuvarande lagstiftning samma rätt till barnomsorg, äldreomsorg, modersmålsundervisning och offentlig service på sitt eget språk. Det finns ett enormt stort behov av kraftfulla insatser från staten för att kommunen ska kunna arbeta effektivt med revitalisering av samiska.

Sammanfattning

Arvidsjaur kommun instämmer i syftet till handlingsprogrammet som är att stärka de samiska språken och förbättra språkutvecklingen. Förslagen till åtgärder är i huvudsak bra men skulle kunna vara ännu mer progressiva. Det är kommunens åsikt att förslagen skulle gynna kommunen och befolkningen på många sätt.

Arvidsjaur kommun har synpunkter på vissa av förslagen som finns i utredningen. Synpunkterna redovisas vid kommentarerna till de rubriker vi valt lyfta:

2.1 Språkliga resurser i samhället

Åtgärd: Samiskt språkcentrums verksamhet utvidgas i fråga om närvaro i de samiska språkområdena till Giron och Jáhkámáhkke. Ökade resurser tillförs Sametinget.

Kommentar: Arvidsjaur kommun ställer sig frågande till varför inte något av språkcentrumen lokaliseras till umesamiskt område då det finns behov av kraftfulla insatser och det skulle vara en tydlig markering att staten tillskapar samiska språkarbeten i detta område. Vill man synliggöra så är statliga myndigheter ett bra sätt regionalpolitiskt verktyg och höjer statusen för ämnet.

3.3 Grundskola inklusive förskoleklass

Åtgärd: Vidta insatser för att öka omfattningen av tvåspråkig undervisning på samiska i fler delar av landet.

Kommentar: Om alla kommuner i förvaltningsområdet i samiska fick stöd för att inrätta sameskolor för mellanstadiet och samisk integrerad undervisning i högstadiet skulle det påskynda revitaliseringen av samiska och skolorna skulle kunna samordna insatserna och även utveckla språkundervisningen. Detta skulle underlätta för rekrytering av behöriga lärare och språkarbetare till kommunerna. De som utbildar sig till lärare skulle ha möjlighet till heltidstjänster vilket möjliggör både att behålla de som vill jobba med språk och ger en gynnsam utveckling på sikt. Dessutom kan skolorna använda sig av starka samisk språkmodeller i undervisningen som språknästen och språkbud. Det innebär att kommunerna måste få pengar riktat mot detta då det inte ryms i befintliga budgetar.

3.6 Lärarutbildning och fortbildning av lärare

Åtgärd: Säkra tillgången till behöriga och lämpliga lärare.

Kommentar: Skolan har under många år haft problem att rekrytera lärare till modersmålsutbildningen och en av orsakerna är att det är brist på lärare i de olika samiska språken. Denna åtgärd skulle säkerställa både tillgång och kvaliteten på samiska undervisningen och kunna leda till att vår kommun kan möjliggöra att alla som söker samiska som modersmål eller moderna språk får tillgång till den undervisning de behöver.

3.6 Yrkesutbildning ger samiskspråkig kompetens

Åtgärd: Genom uppdragsutbildningar inom vuxenutbildningen möta behovet av samiska språkig kompetens inom bland annat omsorgsyrken samt bidra till att yrkesvuxenutbildning som motsvarar behovet av samisk språkig kompetens etableras.

Kommentar: Redan nu har Arvidsjaur kommun stor brist på personal som har samiskspråkig kompetens i förskola, vård- och omsorg inom kommunal verksamhet. Denna åtgärd skulle göra stor skillnad för vår befolkning som efterfrågar samiska tjänster och som kommunen enligt lag är skyldiga att tillhandahålla.

9. Konsekvensbeskrivning och kostnadsberäkning

Kommentar: Förslagen skulle gynna samiska språken, kommunen och vår befolkning, men kräver att pengar tillförs från staten till kommunerna för att vi ska klara uppdraget på ett tillfredställande sätt. Det finns inte medel inom befintliga ramar och därför är det positivt att Sametinget även har gjort kostnadsberäkning som tydliggörs. Det är positivt att förslagen inte inskränker det kommunala självstyret vilket är viktigt för oss.

Arvidsjaur 2021-03-16

Sara Lundberg
Kommunstyrelsens ordförande

e-post: sara.lundberg@arvidsjaur.se
tfn: 0960-15500, vxl